

สารบัญ

สารบัญภาพ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
คำนำ	(12)
บทที่ 1 คำนิยาม ความสำคัญของการย้ายถิ่น และสถิติการย้ายถิ่น	1
คำนิยามของศัพท์เทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่น	1
ความสำคัญของการย้ายถิ่น	5
สถิติการย้ายถิ่นและการเคลื่อนย้ายแรงงาน	5
บรรณานุกรม	36
บทที่ 2 ประวัติเศรษฐกิจศาสตร์ของการย้ายถิ่นฐาน	37
การย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศในแต่ละยุคเศรษฐกิจ	37
แรงขับเคลื่อนที่ทำให้เกิดการย้ายถิ่นฐานของแรงงาน	48
บรรณานุกรม	51
บทที่ 3 ทฤษฎีเศรษฐกิจศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่น	53
รูปแบบของการเคลื่อนย้ายแรงงาน	53
ทฤษฎีการย้ายถิ่นสมัยใหม่มาตรฐาน	54
การย้ายถิ่นของครอบครัว	60
ปัจจัยกำหนดการย้ายถิ่น	63
แบบจำลองของ Roy	67
บรรณานุกรม	73
บทที่ 4 แบบจำลองเชิงประจักษ์ของการย้ายถิ่นและตลาดการย้ายถิ่นฐาน	75
รายละเอียดของแบบจำลอง	76
การคาดคะเนของแบบจำลอง	79
การศึกษาเพิ่มเติมของแบบจำลอง Borjas	84
บรรณานุกรม	87

บทที่ 5	ผลกระทบต่อประเทศผู้ส่งและรับแรงงานข้ามชาติ	89
	บรรณานุกรม	100
บทที่ 6	การส่งเงินกลับและการย้ายกลับของผู้ย้ายถิ่น	105
	ภาพรวมของการส่งเงินกลับและการย้ายกลับของผู้ย้ายถิ่น	105
	ผลกระทบของการส่งเงินกลับจากการศึกษาเชิงประจักษ์	128
	บรรณานุกรม	133
บทที่ 7	ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ	135
	ผลกระทบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ	137
	ผลกระทบต่อภาคการคลัง	142
	มาตรฐานและแนวทางการปฏิบัติด้านแรงงาน	145
	บรรณานุกรม	147
บทที่ 8	ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของการเคลื่อนย้ายแรงงานกรณีประเทศไทย	149
	ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจของการเคลื่อนย้ายแรงงาน	149
	ผลกระทบต่อภาคการคลังไทย	159
	ผลกระทบทางสังคมและประชากรของการเคลื่อนย้ายแรงงาน	161
	บรรณานุกรม	167
บทที่ 9	มาตรการและนโยบายและการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติของไทย	169
	นิยามที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551	170
	พัฒนาการของนโยบายและการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติในไทย	
	ก่อนรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557	173
	การบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติหลังรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557	182
	ขั้นตอนการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติ	
	ของศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ	186

จำนวนและผลกระทบของแรงงานข้ามชาติในไทย ปี พ.ศ. 2561	196
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติในไทย	202
การบริหารจัดการกองทุนเพื่อการส่งคนต่างด้าวออกไปนอกราชอาณาจักร	208
สรุปพัฒนาการของนโยบายและการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติของไทย	217
บรรณานุกรม	223
ดัชนี	225

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1.1	ผู้ย้ายถิ่นทั่วโลก จำแนกตามแหล่งพำนัก	8
ภาพที่ 1.2	การเปลี่ยนแปลงของจำนวนผู้ย้ายถิ่นทั่วโลกโดยเฉลี่ยรายปี จำแนกตามภูมิภาค	8
ภาพที่ 1.3	จำนวนผู้ย้ายถิ่นทั่วโลกแยกตามภูมิภาคของต้นทางและปลายทางการย้ายถิ่น	9
ภาพที่ 1.4	ลักษณะการเคลื่อนย้ายแรงงานของทวีปแอฟริกา	12
ภาพที่ 1.5	การเคลื่อนย้ายแรงงานในทวีปแอฟริการายประเทศ	13
ภาพที่ 1.6	ลักษณะการเคลื่อนย้ายแรงงานของทวีปเอเชีย	16
ภาพที่ 1.7	การเคลื่อนย้ายแรงงานในทวีปเอเชียรายประเทศ	17
ภาพที่ 1.8	ลักษณะการเคลื่อนย้ายแรงงานของทวีปยุโรป	21
ภาพที่ 1.9	การย้ายถิ่นฐานในทวีปยุโรปรายประเทศ	22
ภาพที่ 1.10	ลักษณะการเคลื่อนย้ายแรงงานของทวีปอเมริกาใต้	25
ภาพที่ 1.11	การเคลื่อนย้ายแรงงานในทวีปอเมริกาใต้รายประเทศ	26
ภาพที่ 1.12	ลักษณะการย้ายถิ่นของประชากรของทวีปโอเชียเนีย	30
ภาพที่ 1.13	การย้ายถิ่นฐานในทวีปโอเชียเนียรายประเทศ	31
ภาพที่ 1.14	ลักษณะการย้ายถิ่นของประชากรในทวีปอเมริกาเหนือ	32
ภาพที่ 1.15	การย้ายถิ่นฐานในทวีปอเมริกาเหนือรายประเทศ	33
ภาพที่ 3.1	ประเภทของการเคลื่อนย้ายแรงงาน	53
ภาพที่ 3.2	การคงอยู่ตามกัน (Tied stayers) และการเคลื่อนย้ายตามกัน (Tied movers)	63
ภาพที่ 3.3	การกระจายตัวทักษะแรงงานในประเทศต้นทาง	68
ภาพที่ 3.4	การตัดสินใจย้ายถิ่นด้วยตนเองของแรงงาน	70
ภาพที่ 3.5	การตัดสินใจย้ายถิ่นด้วยตนเองของแรงงาน เมื่อรายได้ในประเทศปลายทางลดลง	71
ภาพที่ 4.1	ผลกระทบของความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ ในกรณีความเท่าเทียมกัน ของประเทศต้นทางต่ำกว่า	81
ภาพที่ 4.2	ผลกระทบของความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ ในกรณีความเท่าเทียมกัน ของประเทศต้นทางสูงกว่า	82

ภาพที่ 6.1	สถิติการส่งเงินกลับประเทศทั่วโลก ปี พ.ศ. 2533-2562	106
ภาพที่ 6.2	ประเทศปลายทางที่มีการส่งเงินกลับของแรงงานย้ายถิ่นสูงที่สุด 5 อันดับแรก ปี พ.ศ. 2548-2561	108
ภาพที่ 6.3	ประเทศที่มีการส่งเงินกลับประเทศของแรงงานข้ามชาติ ปี พ.ศ. 2557 ตามมูลค่าการส่งเงินกลับ	124
ภาพที่ 6.4	ประเทศที่มีการส่งเงินกลับประเทศของแรงงานข้ามชาติ ปี พ.ศ. 2557 ตามสัดส่วนของมูลค่าการส่งเงินกลับต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)	125
ภาพที่ 6.5	ประเทศที่แรงงานข้ามชาติเข้าไปแสวงหาประโยชน์ ปี พ.ศ. 2557 ตามมูลค่าการส่งเงินกลับ	126
ภาพที่ 6.6	ประเทศที่แรงงานข้ามชาติเข้าไปแสวงหาประโยชน์ ปี พ.ศ. 2557 ตามสัดส่วนของมูลค่าที่แรงงานข้ามชาติได้ผลตอบแทนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ (GDP)	127
ภาพที่ 7.1	แบบจำลองการมีส่วนร่วมโดยตรงของการย้ายถิ่นฐานไปสู่การเติบโตในภาพรวม	136
ภาพที่ 8.1	แรงงานข้ามชาติที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือทั่วราชอาณาจักร	151
ภาพที่ 8.2	สัดส่วนการจ้างงานในแต่ละสาขาเศรษฐกิจ	153
ภาพที่ 9.1	จำนวนแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยระหว่าง ปี พ.ศ. 2539-2560	201
ภาพที่ 9.2	การเพิ่มขึ้นของแรงงานข้ามชาติที่จดทะเบียนในประเทศไทย ระหว่าง ปี พ.ศ. 2544-2560	202
ภาพที่ 9.3	แผนภาพหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติ ของประเทศไทย ก่อนรัฐประหารปี พ.ศ. 2557	205
ภาพที่ 9.4	โครงสร้างการบริหารจัดการการทำงานของแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557	206
ภาพที่ 9.5	คณะกรรมการกองทุนเพื่อการส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร	211
ภาพที่ 9.6	คณะกรรมการพิจารณากรณีการร้องการจัดสรรเงินกองทุน	212
ภาพที่ 9.7	คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน และผลการใช้จ่ายเงินกองทุน	213
ภาพที่ 9.8	คณะกรรมการพิจารณากรณีการร้องกฎหมายกองทุน	214
ภาพที่ 9.9	โครงสร้างคณะกรรมการกองทุนเพื่อการบริหารจัดการ การทำงานของคนต่างด้าว	216

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1.1	ข้อมูลการย้ายถิ่นระหว่างประเทศของแรงงานตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2513-2562	6
ตารางที่ 1.2	การเคลื่อนย้ายแรงงานแยกตามภูมิภาค	7
ตารางที่ 1.3	สถิติการเคลื่อนย้ายแรงงานของกลุ่มประเทศในทวีปแอฟริกา	10
ตารางที่ 1.4	สถิติการย้ายถิ่นของกลุ่มประเทศสมาชิกองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ 15 ประเทศ ปี พ.ศ. 2558	14
ตารางที่ 1.5	สถิติการเคลื่อนย้ายแรงงานของกลุ่มประเทศอาเซียนระหว่างปี พ.ศ. 2553-2559	18
ตารางที่ 1.6	สถิติการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศต้นทางของแรงงานสู่ประเทศปลายทางในอาเซียนระหว่างปี พ.ศ. 2558-2559	20
ตารางที่ 1.7	สถิติการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศต้นทางสู่กลุ่มประเทศคณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับ ปี พ.ศ. 2559	23
ตารางที่ 1.8	สถิติการย้ายถิ่นในกลุ่มประเทศอเมริกาใต้	24
ตารางที่ 1.9	สถิติการย้ายถิ่นในกลุ่มประเทศอเมริกากลาง	27
ตารางที่ 1.10	สถิติการย้ายถิ่นในกลุ่มประเทศแคริบเบียน	28
ตารางที่ 1.11	ประเทศปลายทางสำคัญที่มีจำนวนแรงงานเคลื่อนย้ายเข้ามาทำงาน	34
ตารางที่ 1.12	ประเทศต้นทางสำคัญที่แรงงานเคลื่อนย้ายออกไปทำงานยังประเทศอื่นๆ	35
ตารางที่ 5.1	สรุปผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนแรงงานต่อระดับค่าจ้างและการจ้างงานภายในประเทศ	94
ตารางที่ 6.1	การประมาณการและพยากรณ์กระแสการส่งเงินกลับไปยังประเทศกำลังพัฒนา	107
ตารางที่ 6.2	ประเทศที่เป็นแหล่งเงินได้สำคัญของแรงงานที่ย้ายถิ่นระหว่างปี พ.ศ. 2543-2558	109
ตารางที่ 6.3	ประเทศที่มีการส่งเงินกลับประเทศของแรงงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2558	109
ตารางที่ 6.4	สถิติการส่งเงินกลับเข้าประเทศระหว่างปี พ.ศ. 2553-2559 ในกลุ่มประเทศเอเชีย	111

ตารางที่ 6.5	สถิติการส่งเงินกลับประเทศในปี พ.ศ. 2559 และร้อยละของเงินส่งกลับในแต่ละแหล่งที่มา	113
ตารางที่ 6.6	สัดส่วนร้อยละของเงินส่งกลับต่อ GDP รายประเทศ	115
ตารางที่ 6.7	การประมาณการและพยากรณ์กระแสการส่งเงินกลับไปยัง ประเทศกำลังพัฒนา	116
ตารางที่ 6.8	กระแสการส่งเงินออกนอกกลุ่มประเทศ EU-28	118
ตารางที่ 6.9	กระแสการส่งเงินเข้าสู่กลุ่มประเทศ EU-28	121
ตารางที่ 7.1	รายจ่ายภาคการคลังของประเทศต่างๆ	144
ตารางที่ 8.1	สวัสดิการด้านประกันสังคมและประกันสุขภาพของแรงงานข้ามชาติไทย	150
ตารางที่ 9.1	กระบวนการและขั้นตอนของศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ ที่ยังไม่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติ	187
ตารางที่ 9.2	กระบวนการและขั้นตอนของศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ (OSS) ที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติ	192
ตารางที่ 9.3	จำนวนแรงงานข้ามชาติในกลุ่มต่างๆ	196
ตารางที่ 9.4	จำนวนแรงงานข้ามชาติในกลุ่มต่างๆ ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงแรงงาน	197
ตารางที่ 9.5	สรุปพัฒนาการของนโยบายและการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติ ของประเทศไทย	217